

**Rapport over de coördinatie tussen de Hoogwaterrichtlijn en
de Kaderrichtlijn Water in het internationale
stroomgebiedsdistrict van de Maas**

(Goedgekeurd door de Internationale Maascommissie tijdens de
plenaire vergadering op 8 december 2015)

Luik, 22 december 2015

Rapport over de coördinatie tussen de Hoogwaterrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water in het internationale stroomgebiedsdistrict van de Maas

Voorwoord

De Staten en Gewesten die verdragspartij zijn van de IMC treffen krachtens artikel 9 van de richtlijn overstromingsrisico's¹ (ROR) passende maatregelen om de tenuitvoerlegging van de ROR enerzijds en de Kaderrichtlijn Water² (KRW) anderzijds te coördineren. Daarbij leggen zij het accent op de mogelijkheden voor verbetering van de doelmatigheid en de informatie-uitwisseling, alsook op de mogelijkheden voor de totstandbrenging van synergiën en gemeenschappelijke voordelen met het oog op de verwezenlijking van de milieudoelstellingen van artikel 4 KRW.

In artikel 9 bepaalt de ROR in het bijzonder dat de eerste overstromingsrisicobeheerplannen kunnen worden opgesteld in samenhang en rekening houdend met de herijking van de beheersplannen voor de stroomgebieden overeenkomstig artikel 13, lid 7 KRW.

De lidstaten van de EU moeten de Europese Commissie uiterlijk 22 maart 2016 verslag uitbrengen overeenkomstig de bepalingen van het "rapportageblad voor de overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP)" ("Reporting sheet for the Flood Risk Management Plans")³.

Middels dit rapportageblad moeten de lidstaten navolgende gedetailleerde informatie verstrekken:

- Samenvatting van de stappen ter coördinatie van de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van de overstromingsrisicobeheerplannen krachtens de ROR en van de beheersplannen krachtens de KRW, daarbij mede rekening houdend met de milieudoelstellingen van artikel 4 van de KRW⁴;
- Samenvatting van de informering en raadpleging van het publiek en ter bevordering van de actieve betrokkenheid van betrokken partijen bij de opstelling van de ORBP in samenhang met de KRW⁵.

De mogelijke middelen waarmee deze coördinatie kan worden vormgegeven en de synergiën en wederzijdse voordelen kunnen worden verwezenlijkt, zijn uiteengezet in het Resource document van de EU⁶.

De Staten en Gewesten die partij zijn bij de IMC, zijn geheel zelf verantwoordelijk voor hun rapportage aan de Europese Commissie over de tenuitvoerlegging van de ROR. De IMC functioneert in deze context als platform voor de uitwisseling van informatie en voor de benodigde coördinatie voor het ISGD Maas. Zo stelt zij de Staten en Gewesten gezamenlijk tot stand gebrachte, voor de tenuitvoerlegging van de ROR benodigde producten (rapporten, kaarten, enz.) ter beschikking.

De Staten en Gewesten van de IMC kunnen onderhavig rapport alsook de tabel in bijlage gebruiken ter documentatie van de onderlinge coördinatie bij de tenuitvoerlegging van de ROR en de KRW op het niveau van het ISGD Maas.

Tenuitvoerlegging Richtlijn Overstromingsrisico's en Kaderrichtlijn Water binnen het ISGD Maas

Zoals uiteengezet in het EU resource document, is de coördinatie tussen de ROR en de KRW eenvoudig realiseerbaar doordat de beheerseenheden die de overstromingsrisicobeheersplannen uit hoofde van de ROR en de KRW-beheersplannen opstellen enerzijds en de bevoegde autoriteiten voor de opstelling en tenuitvoerlegging van deze planningsinstrumenten anderzijds, één en dezelfde zijn.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's

² Richtlijn 2000/60/EG van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid

³ Zie Draft reporting sheets for the Flood Risk Management - Version n°14 – 20 October 2011

⁴ A summary of steps taken to coordinate the development and implementation of the FRMP and WFD RBMP, including on how the environmental objectives of Directive 2000/60/EC have been taken into account in the flood risk management plans (Articles 7.3 and 9).

⁵ A summary (< 5.000 characters) of the public information and consultation, and the encouragement of active involvement of interested parties in the development of the FRMP in coordination with WFD.

⁶ Zie Resource document: Links between the Floods Directive (FD 2007/60/EC) and Water Framework Directive (WFD 2000/60/EC). EU (2014) ISBN 978-92-79-33679-9

Voor het ISGD Maas is de situatie als volgt:

- voor zowel de tenuitvoerlegging van de KRW als de ROR vormen de Maas en haar zijrivieren, de bijbehorende grondwateren, overgangswateren en kustwateren tezamen het internationaal stroomgebiedsdistrict (ISGD) van de Maas. Hierbij zijn vijf lidstaten van de Europese Unie betrokken: Frankrijk, Luxemburg, België, Duitsland en Nederland.
- krachtens het in 2002 te Gent ondertekende internationale Maasverdrag vindt de multilaterale coördinatie van de tenuitvoerlegging van de KRW en de ROR in het ISGD Maas plaats binnen de Internationale Maascommissie (IMC). Verdragspartijen zijn Frankrijk, Luxemburg, de federale overheid van België, het Waals gewest, het Vlaams gewest, het Brussels hoofdstedelijk gewest, Duitsland en Nederland.
- ter invulling van de verplichting tot de in artikel 3, lid 4 en artikel 13, lid 2 van de KRW bedoelde internationale coördinatie hebben de Staten en Gewesten met grondgebied binnen het ISGD Maas besloten om het beheersplan van het ISGD Maas vorm te geven als een bundeling van de nationale en gewestelijke beheersplannen, voorzien van een overkoepelend deel voor het hele ISGD. Het overkoepelend deel van het beheersplan richt zich op de belangrijke waterbeheerskwesties (big issues) die een gemeenschappelijk belang vertegenwoordigen en die zijn vastgesteld bij de totstandkoming of de actualisering van de toestandsbeschrijving.
- ter invulling van de verplichting tot de in artikel 8, lid 2 ROR bedoelde internationale coördinatie, hebben de Staten en Gewesten met grondgebied binnen het ISGD Maas op de vergadering van delegatieleiders van 7 december 2007 te Charleville-Mézières besloten om het risicobeheersplan voor het ISGD vorm te geven als een bundeling van nationale en/of gewestelijke beheersplannen, voorzien van een overkoepelend deel. Het overkoepelend deel van het overstromingsrisicobeheersplan (ORBP) en de door de Staten en Gewesten ter uitvoering van artikel 7 ROR opgestelde beheersplannen, vormen tezamen het ORBP van het ISGD Maas. Het overkoepelend deel staat in het teken van zowel het solidariteitsbeginsel zoals uiteengezet in artikel 7, lid 4 ROR als van Overweging 15 van de ROR.

Tijdspad tenuitvoerlegging Richtlijn Overstromingsrisico's en Kaderrichtlijn Water binnen het ISGD Maas

Het tijdspad en de verschillende fasen van de werkzaamheden zijn voorgeschreven door de twee richtlijnen (zie artikel 7, lid 5 ROR en artikel 13, lid 7 KRW). Deze fasering is dusdanig vormgegeven dat de verdragspartijen van de IMC zowel het overkoepelend deel van het ORBP als het beheersplan overeenkomstig de KRW uiterlijk 22 december 2015 definitief kunnen afronden.

Betrokkenheid algemeen publiek binnen het ISGD Maas bij de Richtlijn Overstromingsrisico's en de Kaderrichtlijn Water

De IMC voorziet net zoals bij de KRW niet in voorlichting noch in betrokkenheid van het algemeen publiek binnen het ISGD Maas. Reden is dat de verdragspartijen individueel gehouden zijn hun bevolking te informeren over zowel het eigen plan als de inhoud van het overkoepelend deel.

Dat betekent qua planning dat de ontwerpversies van het overkoepelend deel van het ORBP en het beheersplan overeenkomstig de KRW tegelijkertijd aan de plenaire vergadering van de IMC van eind 2015 moeten worden voorgelegd, opdat deze vervolgens in elke Staat en Gewest aan de bevolking kan worden gepresenteerd.

Coördinatie binnen het ISGD Maas inzake Richtlijn Overstromingsrisico's en Kaderrichtlijn Water

Voorlopige overstromingsrisicobeoordeling

De IMC heeft een rapport opgesteld waarmee:

1. de toepassing van artikel 4 ROR (voorlopige overstromingsrisicobeoordeling) in het ISGD Maas en de gebruikmaking van artikel 13 ROR (overgangsmaatregelen Staten en Gewesten tot eind 2012) kunnen worden gedocumenteerd;
2. verantwoording kan worden afgelegd over de binnen het ISGD Maas krachtens artikel 4, lid 3 ROR gerealiseerde informatie-uitwisseling en de krachtens artikel 5, lid 2 ROR uitgevoerde coördinatie.

Hiertoe bevat het rapport in het bijzonder een overzicht en kaarten van de grenswaterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico overeenkomstig artikel 5 ROR en een stroomgebied van meer dan 10 km².

Door voor een stelsel van waterlopen met een stroomgebied van meer dan 10 km² te kiezen, wordt aangesloten op de oppervlaktewaterlichamen van de KRW die eveneens rechtstreeks verband houden met de tenuitvoerlegging van de ROR.

Kaarten van overstromingsgebieden en overstromingsrisico's

De IMC heeft een rapport opgesteld waarmee de internationale informatie uitwisseling voor het opstellen van de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten is vastgelegd. Het rapport bevat een overzicht met de grensoverschrijdende wateren waarvoor de landen kaarten opstellen en de door de landen voor die wateren gehanteerde waarden voor de 3 scenario's waarvoor kaarten worden opgesteld.

De IMC maakte geen gezamenlijke kaarten voor overstromingsgevaar en overstromingsrisico; dus is elke Partij verantwoordelijk om de informatie op de kaarten uit te kiezen, en in het bijzonder over mogelijk getroffen beschermde gebieden die vermeld staan in KRW-bijlage IV, punt 1 i), iii) en v).

Beheerplannen volgens KRW

Het overkoepelend deel van het KRW-beheerplan voor het ISGD Maas (2009 en 2105) richt zich op de belangrijke waterbeheerskwesties die een gemeenschappelijk belang vertegenwoordigen en die aan het licht zijn gekomen bij de totstandkoming van de toestandsbeschrijving.

In het bijzonder werd aangegeven dat "op het gebied van hoogwater de Staten en Gewesten zich ertoe verbinden de vereisten uit de Europese Richtlijn (2007/60/EG) betreffende de beoordeling en het beheer van overstromingsrisico's (ROR) op zo nuttig mogelijke wijze met de verplichtingen uit de KRW te bundelen. Hierbij kan worden gedacht aan het herstel van natuurlijke of de eventuele aanleg van nieuwe wateropvangmogelijkheden met inachtneming van de ecologische vereisten."⁷

In het ISGD Maas vond de IMC het beter om een overkoepelende deel voor de KRW en een overkoepelende deel voor de ROR op te stellen.

Wel is een coördinatie tussen beide richtlijnen en een afstemming van de maatregelen programma's noodzakelijk om de synergie ten volle te benutten en het bereiken van de milieudoelen volgens artikel 4 van de KRW te waarborgen. Dit zal aldus bij de actualisering van het overkoepelende deel van het beheerplan volgens de KRW worden vermeld.

Op basis van de verschillende type ROR maatregelen is een globale inschatting gemaakt van de potentiële effecten van die ROR maatregel op de milieudoelstellingen voor de oppervlaktewaterlichamen overeenkomstig artikel 4 van de KRW (zie tabel in bijlage). Deze tabel geeft inzicht in potentiële synergie die bereikt kan worden.

Om deze aanpak te garanderen, heeft de IMC een overzicht gemaakt aan de hand van verschillende ROR maatregelen, een algemene beoordeling van de mogelijke effecten van maatregelen ROR op milieudoelstellingen voor oppervlaktewater in overeenstemming met artikel 4 van de KRW, en het gesynthetiseerd het in een tabel (zie bijgevoegde tabel). Uit dit overzicht blijkt de potentieel haalbare synergie.

⁷ Zie § 7.2.4 van het overkoepelend deel van het KRW-beheersplan 2009 (Hoogwater)

Potentiële synergie tussen de verschillende soorten ROR-maatregelen en de milieudoelstellingen van de KRW

Legenda:

+ = soort ROR-maatregel met een potentieel positief effect op de milieudoelstellingen van de KRW

0 = soort ROR-maatregel zonder potentieel positief effect op de milieudoelstellingen van de KRW

! = soort ROR-maatregel met een mogelijk negatief effect op de milieudoelstellingen van de KRW – de situatie dient telkens van geval tot geval te worden geanalyseerd om waar nodig de schadelijke gevolgen van de maatregel voor de ecologische kwaliteit van aquatische milieus te verhelpen of te verminderen

	FR	WL	NRW	VL	NL	IMC
Aspecten van het overstromingsrisico's beheer						
1. <u>Preventie</u>						
1.1. <u>Vermijding</u>						
Maatregel om te vermijden dat er zich nieuwe of aanvullende in het geding zijnde belangen- voordoen in overstroombare gebieden	+	+	+	+	+	+
a) planologisch beleid inzake grondgebruik	+	+	+	+	+	+
b) regelgeving m.b.t. het grondgebruik	+	+	+	+	+	+
1.2. <u>Verwijderen of verplaatsing</u>						
a) verwijderen receptoren uit overstromingsgevoelige gebieden	+	+	+	+	+	+
b) verplaatsen receptoren naar gebieden met een lagere kans op overstromingen en / of lager gevaar	+	+	+	+	+	+
1.3. <u>Vermindering</u>						
Receptoren aanpassen om de negatieve gevolgen bij overstroming te verminderen: acties t.a.v. gebouwen, openbare netwerken, enz	+	+ / ! / 0	+ / ! / 0	?	0 / +	
1.4. <u>Overige maatregelen</u>						
Overige maatregelen om de preventie van overstromingsrisico's te verbeteren						
a) modellering en beoordeling van de overstromingsrisico's	0	0	0	0	0	0
b) beoordeling van de kwetsbaarheid voor overstromingen	0	0	0	0	0	0

c) Onderhouds- of beheerprogramma's	+ / !	+ / !	0	+ / !	+ / !	
2. Bescherming						
2.1. Natuurlijk beheer van overstromingen / afvoer- en stroomgebiedsbeheer						
Maatregelen om de afvoer te verminderen via natuurlijke of kunstmatige drainagesystemen zoals bovengrondse opvang en/of opslag, het vergroten van de infiltratie, etc. met inbegrip van werkzaamheden in zomer- en winterbed en de herbebossing van de oevers, waardoor mede dankzij het herstel van de natuurlijke systemen de afvoer wordt vertraagd en het water wordt vastgehouden	+	+	+	+	+	+
2.2. Afvoerregulering						
Fysieke ingrepen om de afvoer te reguleren die een significante invloed hebben op het afvoerregime						
a) bouw, aanpassing of verwijderen van voorzieningen voor waterberging (bijvoorbeeld stuwen of retentiegebieden)	+ / !	+ / !	!	+ / !	+ / !	
b) ontwikkeling van bestaande regels m.b.t. afvoerregulering	+ / !	+ / !	!	+ ?	+ ?	
2.3. Werkzaamheden in de waterloop, in kustwateren en in het winterbed						
Fysieke ingrepen in het rivierbed, bergstromen, kustwateren en overstroombare gebieden zoals de bouw, wijziging of verwijdering van de structuren of wijziging van het bed, dynamisch beheer van sedimenten, dijken, etc.	+ / !	+ / !	!	+ / !	+ / !	
2.4. Oppervlaktewaterbeheer						
Maatregel zoals fysieke ingrepen om overstroming door oppervlakte water - typisch voor, maar niet uitsluitend - in een stedelijke omgeving, te verminderen bijv. door het verhogen van de kunstmatige drainagecapaciteit of via duurzame drainagesystemen	+	+	! / 0	+	+	
2.5. Overige bescherming						
Andere maatregel om de bescherming tegen overstromingen te versterken, waaronder programma's en beleid voor het onderhoud van waterkeringen	+ / !	+ / !	0	+ / !	+ / !	
3. Paraatheid						
3.1. Hoogwaterverwachting en -waarschuwing						
Hoogwaterverwachtingen en -waarschuwingsdiensten opzetten of verbeteren	0 / +	0 / +	0	0 / +	0 / +	

3.2. Crisisbeheers- / calamiteitenplan						
Officiële crisisbeheersplannen voor overstromingen opstellen of verbeteren	0 / +	0 / +	0	0 / +	0 / +	
3.3. Publieke bewustmaking en paraatheid						
De publieke bewustmaking van en paraatheid voor overstromingen tot stand brengen of vergroten	0 / +	0 / +	0	0 / +	0 / +	
3.4. Overige paraatheidsmaatregelen						
Overige maatregelen om de paraatheid voor hoogwatergebeurtenissen tot stand te brengen of te vergroten teneinde de negatieve gevolgen te verminderen	0	0	0	0	0	0
4. Herstel en evaluatie						
4.1. Individueel en maatschappelijk herstel						
Schoonmaak- en herstelactiviteiten (gebouwen, infrastructuur, etc.)	0	0	0	0	0	0
Acties t.b.v. de gezondheid en psychologische ondersteuning (incl. stressmanagement)	0	0	0	0	0	0
Financiële bijstand bij rampen (subsidies, belastingen), incl. rechtsbijstand bij calamiteiten, bijstand bij werkloosheid n.a.v. een calamiteit	0	0	0	0	0	0
Tijdelijke of vaste verhuizing	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0
4.2. Herstel milieuschade						
Schoonmaak- en herstelactiviteiten (met meerdere deelthema's zoals bescherming tegen schimmel, veiligheid van water uit een waterput en beveiliging van de opslag van gevaarlijke stoffen)	0 / +	0 / +	0	0 / +	0 / +	
4.3. Overige						
Uit hoogwatergebeurtenissen getrokken lering	0	0	0	0	0	0
Verzekeringspolissen	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0